

Nr 309.

Av herr **Bergman m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående vissa i samband med 1927 års skolreform stående frågor m. m.*

Då 1927 års riksdag efter mycken meningsskiljaktighet fattade sitt beslut i avseende på de allmänna läroverkens omorganisation, bemöttes fackmannakritikens invändningar med en hänvisning till möjligheten att, i den mån vunnit erfarenhet därtill föranledde, vidtaga jämkningar i den beslutade organisationen. Sådana jämkningar hava, som väntas kunde, mycket snart visat sig nödvändiga på flera och viktiga punkter; de senaste bägge riksdagarnas förhandlingar såväl som den nu föreliggande propositionen nr 119 vid årets riksdag vittna därom.

De senaste skolsakkunniga såväl som Kungl. Maj:t ha i stort sett på ett erkännansvärt sätt sökt finna vägar att avlägsna vissa missgrepp vid 1927 års skolreform under fasthållande av det socialt och pedagogiskt värdefulla i densamma. Givetvis kunna meningarna vara delade om detaljer i dessa jämkningar och om den lämpliga tidpunkten, när de i varje fall böra genomföras. Oss synes, att de beslut, som visat sig mest påtagligt orimliga, när de skulle föras ut i livet, borde först rättas. Det förvånar därför något, att bland de till rättelse föreslagna punkterna saknas frågan om organisationen av vissa samrealskolor med nu föreskriven obligatorisk anknytning enbart till sjätte folkskoleklassen. Olägenheten av denna anordning är så mycket mera kännbar, som ungdomen i de städer, där dessa skolor äro förlagda, icke har något val, såsom i andra läroverksstäder, där flera läroanstalter eller åtminstone två linjer finnas, utan tvingas till den ett år längre och det oaktat, vad de fyra realskoleåren beträffar, mera pressande studiegången. Allmänheten i dessa städer har ganska starkt reagerat och ett ytterst ringa antal elever har anmälts till det nya systemets realskolor därstädes. Det ser ut som om man på vissa av dessa orter skulle komma att föredraga att, i trots av den ökade kostnaden, för tids vinnande sända sina barn till närmaste större stad med bättre möjligheter, givetvis till ekonomiskt förfång ej blott för föräldrarna utan även för de samhällen, som härigenom komma att se sina skolor decimerade.

I städerna Norrtälje, Vimmerby, Filipstad, Askersund, Sala, Köping och Arboga funnos i den enbart fyraåriga realskolans första klass vid innevarande läsårs början endast följande antal lärjungar: i Norrtälje 5, i Vimmerby 6, i Filipstad 10, i Askersund 0, i Sala 13, i Köping 9 och i Arboga 7. Läsåret 1928—1929 visade för dem av dessa fyraåriga realskolor, som då startade eller skulle starta, lika svaga siffror.

Nu vill man måhända invända: vi ha ännu endast 2 års erfarenhet, man bör därför ännu några år »vänta och se». Men en sådan väntan blir ganska dyrbar: för staten kostar var och en bland ett så litet fåtal elever ej obetydligt. Erfarenheten visar ju nästan undantagslöst en stark rusning till den bättre organiserade femåriga och en ringa anslutning till den fyraåriga realskolan, såsom också, före 1927 års beslut, av en praktiskt sett^o enhällig sakkunskap förutsades. Såväl Kungl. Maj:t som de skolsakkunniga ha ju också i avseende på såväl lycéerna som i andra punkter, där icke heller längre erfarenhet föreligger, ansett sig böra föreslå ändring redan nu. Då man genom förslaget om s. k. förenad linje funnit sig böra tillmötesgå vissa orters behov och önskningsar, kunde man vänta ett motsvarande förslag beträffande även de ovan nämnda 7 samrealskolorna. Men låt vara, att en viss tålmodighet kan motiveras t. ex. beträffande Sala, där antalet i första klassen år 1928 var 10 och 1929 något mer, nämligen 13, eller Filipstad, där motsvarande siffror voro respektive 7 och 10, så måste väl ändå orimligheten av att vänta i Askersund, där varken 1928 eller 1929 någon enda elev kommit till den fyraåriga realskolans första klass, ligga i öppen dag; och föga mindre skäl till dröjsmål föreligger väl i Norrtälje, där antalet bägge åren uppgår till allenast 5.

Vi tillåta oss därför hemställa,

att sådan modifikation av riksdagen vidtages i den av Kungl. Maj:t i propositionen nr 119 föreslagna organisationen, att under *B.* b) tillägges ett moment 3, innehållande:

3. vid samrealskolorna i Norrtälje och Askersund skall den fyraåriga realskolan ombildas så till vida, att den genom förenad linje får sådan anknytning till folkskolans såväl fjärde som sjätte klass, som under *A* omförmäles;

ävensom att den ändring av anslagssumman företages, som föranledes av ett bifall till ovanstående hemställan.

Stockholm den 19 mars 1930.

J. Bergman.

Kerstin Hesselgren.

Martin Fehr.